

Gure arrantzaleak eta frantzi'ko jaurlaritza

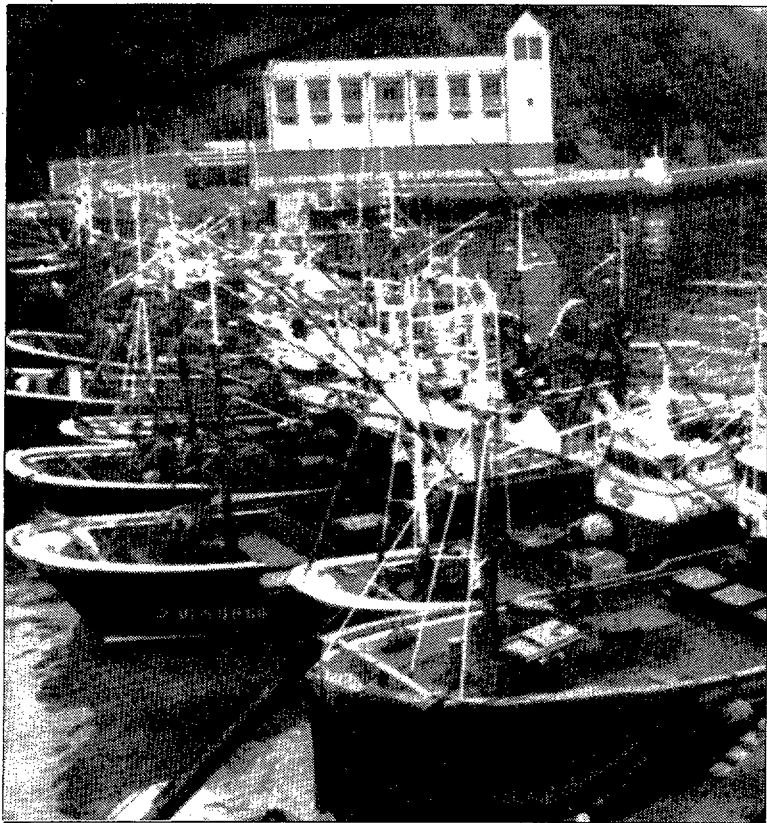
Kantauri-Itxasoan arrantzaleen artean sortu-berri diren iskamilletazzerbait entzunik egongo zera noski. Badirudi ba itxasoak aski barrutizabala, nai dun guztiak bertan lan egin aal izateko! Baña estutu ta murriztu-bide dute zabaltsun ori gizakumeen geiegikeriek, «bolantak» esan oi zaien tresna oien bidez. «Bolanta» zer den? Kortxoan laguntzaz itxas gañean gelditzen denlokarri batetik itxas azpiruntz zintzilika dagoen sarea.

Ta «bolanta» oiek orrenbesteko asarrea sortzeko aña garrantzi ba'duten? Ez, luzean larogei metrokoa ba'lire. Bai ordea itxas gañekolokarria, eta, ondorioz, lokarri ortatik zintzilika dagoen sarea ere, bi kilometro t'erdikoak ba'dire.

Lendabizi, sareek, -arraiak zer klasekoak diren ezagutzeko gaitasunik ez dutelarik, arrai mota guztiak arrapatzen dituztelako, orrelaitxasoko bizitzari izugarriko kaltea egiñez. Bigarren, era ortan, lengo erara egaluzea amuz arrapatzen jarraitzen duden arrantzaleek beño askoz eta askoz geiago jasotzen dutelako.

Barkatu eidazu irakurle, onako azalpen labur au: Euskalerrian, itxas ertzeko jendeek, eta arrantzaleek beraiek, erdaldunek «bonito» esatendioten arraiari «egaluzea» esan diote beti, eta erdaldunek «cimarron» esaten diotenari, «egamotza». «Atun» zentzu ziurrik gabeko itza da: «Legorreko euskaldunok, egaluzeari ematen diogu izen ori. Gaztelerrikoek, egamotzari, ost, zimarroari. Itzul nedin nere arira. «Bolantaz» arrapatutako egaluzea, amuz arrapatutakoa beño askoz txarragoa da. Baiña asko arrapatzen da ta, ajola gutxi arrantzale prantzesei. Apika uzten bait diete gañera zerarrapatuturik emengo arrantzaleei! Gañera gañera... egaluzea ori Españi'ko kontserba fabrikei ari dire saltzen prantzesei. Eta Españi'ko Jaurlaritzak ez du nardakeri ori eragozteko eskuko beatz txirikere mobittu.

Ori guztia, bi kilometro t'erdiko «bolantek» egiten duten gaitzari dagokionez! Altagutziz, Alkarte Europarrak, emanik dauke neurri ortako «bolantak» erabili al izeteko

baimena. Zergatik? Bere garaiean Españi'ko Jaurlaritza bere arrantzaleen eskubideak babesteko gai izen ez zelako. Nai zun guztia lortu zun Frantzi'ko Jaurlaritzak!

Baña itxasoan gertatuko gaitzak izugarriki aundiagoak izen dire? Zergatik? Frantzi'ko arrantzaleek Alkarte Europarraren debekurik betetzen ez dutelako. Alkarte Europarrak bi kilometro t'erdiz gorako «bolantak» zearo debekaturik utzi bait zituen! Frantzi'ko Jaurlaritzak ezagutzen du bere arrantzaleen zinkineri ori, baña deus ez jakifaharen itxurakegiten ditu.

Sei kilometroko «bolantekin» atzema izen da itxasoan ontzi frantziar bat. Argi egon da pekatua mundu guztiaren aurrean. Ez du Españi'ko Jaurlaritzak bere arrantzaleen eskubideak babesteko kixazko gauzarik egin.

Sei kilometroko «bolantek» izugarriko gaitza egiten dute itxasoan. Ta... Ogei ta bi kilometro-

koek? Orrelako «bolantekin» ibilli baikt direprantzesak —eta agian oraindik ere dabilte—, Frantzi'ko Jaurlaritzak deus esateke! Ta? Ain marrulari izen oi diren Frantzi'ko ekologistak zergatik egon dire gaiztakeri onen aurrean ixillik?. Ekologista oiek eta Españi'ko Jaurlaritza Frantzi'ko Jaurlaritzaren esanera ote daude?

Madrid'en ez da itxasorik. Ez da arrantzalerik? Zergatik ez ditu. Madrid'ko jaurlaritzak Galizi'ko arrantzaleen arazoak Galizi'ko Jaurlaritzaren eskuetan eta arrantzale euskaldunen arazoak Gazteiz'ko Jaurlaritzaren eskuetan uzten?

Izugarriak bait dire gure arrantzaleen galerak. Azkeneko ikerketa edo estadistika 1.993'koa da. 9.154 tonelada egaluzea saldu zuten frantziarrek Españi'n. Frantzi'k irabazi eta Españi'k galdu zun diruaren balioa: 2.170 milloi pezta.

Latiegi'tar Bixente

Nafarroako jaialdiak

Nafarroako Gobernuko Kultura Erakundeak antolatutako Jaialdiak sekulako arrakasta ukan dute Elizondon. Yoan den abustuko seiean izan ginuen lehenbiziko kantaldia Kiko Veneno kantariak emanik. Mundu bat bildu zen, sarrera guziak saldurik eta kanpoan hainbertze yende gelditurik aterbean lekurik ez zelakotz. Bigarren ekitaldia Karmen Larunbe dantzariak izan ziren. «Tango berri» eta «boleroak» aurkeztu zuen. Karmen Larunbe nafartarra da eta Madrilen bizi dena. Dantzaldi au abuztuaren 12-an izan zen atseko 10-etan.

Atzo 10-etan, Maria del Mar Bonet kantaria, Mediterranioko Kulturaren kantaririk ezagun eta hoberenetakoa kantatu zuen. Hor erakutsi genituen, Mallorkatar, Kataluniar, Andaluzitar, Arabiar eta Grekoko erritmo eta doinuak, bere nortasuna erakutsirik.

Abuztuaren 19-an (ostirala) Jose Antonio eta español Balletak. Dantzari ospetsua, Espainiako Ballet Nazionalan hoberenetakoa eta mundu guzian ezaguna. Dantzari bezala guzian gañekoa. Lan aunitzen artean badu orai berriki egina 1992-ean, Koreografia «La Habanera» «Carmen» operarena. Ikuskizun hau 19-an atseko 10-etan.

Orain aipa dezadan denen gañetik euskaldun Pastoral Zuberotarrek eskeinia. Ikuskizun hau Abuztuaren 20-ean atsaldeko 8-etan emanen diote hasmenta. Bere izenburua PASTORAL «SAN MIKEL GARIKOITZ».

Hemen agertuko dut Pastarola huni buruz Egitarauaren orrietan dakarrena.

«Zuberoko Pastoral Euskal Herrian gorde den Herri Antzerki motarik zaharrenetakoa dugu, antziñako Kondairetako heroe ta

J. A. Goñi

Maria del Mar Bonet.

pertsonaia bibliko eta mitikoen bizitza, Erdi Aroko Santu eta misterioak eszenaratzeko sortua. Orain dela urte batzuk gaur eguneko Euskal Herriko pertsonaien historia ere antzesten hasi zen. Zuberoko herriak gaur arte gorde ditu antzerki mota zahar eta berezi hau, herritar gehienek parte hartuz». Poesia: Dena dago bertsoan idatzia.

Kantua: Bertso guziak banaka kantatzen dira eta gainera koru bat dago, aldi behin azaltzen dena.

Dantza: «Satan» eta Zuberoko dantzetako pausoak dantzatzen dituzte.

Pastoralaren egilea, Junes Casenave Harigile Yauna dugu. Zorionak!

Musika: Orkestra batek «Irteera» bakoitza markatzen du. Ikuskizun geiago ere badira Abuztuaren 26 eta 27-an. Antzerkia Katalandarrek eskeinia. Bi antzerki hoiekin emanen zaio amaiera Nafarroako Jaialdieri.

M. Izeta

Juan Jose Ekisoain euskalzale argia

Gizon gaztea dugu Juan Jose Ekisoain, Iruñese euskalzale benetakoa. Nafarroa'ko Jaurlaritzan «EUSKARA SAILAN» eziketa ekintzan buru dago. Nafar euskalzale batentzat lanazogarria.

Lengo batean alkarrizketa eukitzeko aukera eman zidan; erantzunak berriz guztiz argiak jaso nituen. Langille amorratua dugu. Ikastetxe Publikoetan erdiko atetik euskara sartzea dela egin dun lanik ederrena, aitortzen zidan. Ortarako Nafar Jaurlaritzak, 1988'garren urtean artuzuen erabaki nagusia, baita lanean jarri 1991'garren urtean. Etorkizunari buruz, euskara goi maillan ikusi nai luke, batezere Ikastetxe Nagusian ondo ezarria.

Jaurlaritzaren lanik onena, euskara agintarien lanerakundetan, goitik beraño sartzea dela, aipatzen du. Nafarroa'n zear, euskarari buruz egin dan lanik onena, ikastolak sortzea deritzaio. Egiz ikastolak iriki diote euskarari aurrera ateratzeko bidea.

Euskararen indarra, gurasoen naian eta zaletasunean ikusten du. Oraindik aurtan Iruña'n ikastoletako ikasleak eundikamasei asi dire. Orrexek dena erratan du. Euskarari arretaona ematen diote gaur Nafarroa'n. Euskarari ere aunitz laguntzen omen dio Alli Lendakariaren zaletasunak. UPN alderdian aunitzek euskarari agertzen dioten maitasuna, gaurko aldaketa aundiaren ezaugarria

da. Nor dugu Juan Jose Ekisoain? Iruña'n sortu zen 1954'garrenurtean. Aitona aman aldetik, Balero Larraburu, Sara'koazeukan, era bat euskalduna. Aitona aitan aldetik berriz, Juan Ekisoain, Elomendi mendean sortu zen; euskaraz ba zekin.

Amasei urtekin gaueskolan Iruña'n asi zen euskara ikasten. Gero Diputazioara Xole Erbiti'k antolatzen zituen ikasketarajoan zen. Ulzama'n ere egiten zituen ariketak. Deusto'n Izkuntz Ikastetxean iru urtez ikasketak eginta txartela edo trebetasunaren agiria lortu zuen. Bere Bilogi Jakintzan goimallako ikasketak egiñak ditu Iruña'n OPUS'en Ikastetxe Nagusian. Orain doktoradua lortudu; Huarte-Arakil'en arkitutako MASKORDUN (Molusko) berezi bategaz mintzo da. Lanaren laburpen bat euskaraz argitaratzeko asmotan dabil. Iruña'ko INSTITUTOAN egiten zuen lana irakasle bezala. Ordizia;n lau urte egin zituen Institutoko zuzendari bezala. Iruña'n EZIKETAREN Ekintzan Euskara sailan, buru tazuzendari bezala 1988'garren urtean asi zen lanean, gaurarte.

Euskara Saillan amar laguntzalle dauka, oyetik bederatz Nafarrak. Bi zatitan dauka banatua lana; bat irakasle berriak sortzeko irakaskitzekin, bertzea euskaraz irakasle berritzeko (BIRIZKLA-JEA). Azkeneko amar urte auetan borteun irakasle etorri zaizkie.

Latxaga

Berri ona

Moralak agintzen du

«Ogi onetatik jaten duenak betiko bizia izango du» (Jn.6,51-58)

GURE artean morala da nagusi; baiña jokabideekin neurtzen den morala. Pentsatzen duzuna eta egiten duzuna bat etorri bear luteke moral orren arabera. Jokabideak ikusirik, beraz, badakigu nor den ona eta nor den gaiztoa.

Elizaren irakaskizuna ere ori izan da, eta da. Jokabideak izan dira eta dira neurtu bear direnak. Judutarrek ere beste orrenbeste egiten zuten. Ez ote dugu, beraz, judutarren burua?

Moral kutsuko jokabideek gure ziurtasuna edo seguridadea billatzera bideratzen gaituzte. Taldeak, agintariak, nagusiak edo zuzendariak erratan duena bete ezkeru salbazioa iritsi dugula pentsatzen dugu.

Gure kristau bizitzak moral pisu aundia darama bizkarrean. Orregatik guztia kontrolatu, neurtu, ziurtatu, ikutu, ikusi... nai izaten dugu. Eta fedea ere zerbait konprobatu bear duguna dela pentsatzen dugu. Orrela jokatzuz ez dugu egiazko askatasunik lortuko, ez gera aske edo libre iñoiz izango. Eta gizakiaren xederik nagusia aian zuzen, aske izatea da.

Orregatik kristau askorentzat naikoa da mezatarra joatea, meza zer den eta zer egiten den jakitea asko ajola ez zaielarik. Legea betetzea da kuestioa.

Judutarrek ez zuten ulertzen nola Jesus-ek bere aragia eman zezaiken. Itza irensten denean espiritua

ez da ulertzen. Jesus-ek, berriz, espiritua du gogoko eta ez ainbat itza. Gure pentsamoldea aldatzen ez den bitartean Euskaristia ulertu gabe eta bizi gabe jarraituko dugu.

Jesus-i entzuten zioten judutar aientzat eziñezkoa zen gizon arek erratan zuena. Jesus-ek ez zien Ari sinesteko erratan bakarrik, Arekin bat egiteko baizik. Ori, ordea, zailla zen. Guri ere zailla ez al zaigu gertatzen?

Are geiago oraindik, Jesus-ek onoko au erran nai digu:

Eriotzarekin eta Piztuerarekin Ark lortuko duena (betiko bizitza, alegia) guk ere lortuko dugula Ari sinesten baldin badiogu.

Jainkoak duen bizitzaz gozatzeko aukera eman digu Jesus-ek. Izan ere Jesus zertara etorri zen guri bizitza ematera baiño? Jesus ez zen Jainkoari buruz dotriña eta irakaskizun aundiak ematera etorri, ez zen jokabide batzuk guri erakustera etorri... Aren bizitza izan genezan etorri zan guregana. Beraz, Euskaristia egiten dugun bakoitzean bizitza orren billaketan murgiltzea da. Guk geure indarrez eta aalmenez lor dezakeguna baiño zerbait geiago nai izatea da meza egitea.

Artzalluz'tar Joxemari